

Pe de două ori în septemana: Vol-a si Dominec'a; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei sau de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune.
 pentru Austria:
 pe anu întregu . . . . . 8 fl. v. a.
 „ diuimate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
 „ petraru . . . . . 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainatate:
 pe anu întregu . . . . . 12 fl. v. a.
 „ diuimate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti si nostri, si de-adreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresá si corespondentiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7. cr. de linia; repetirile se facu cu pretu scadiutu. Pretulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se autocipa.

Scire electrica.

Neoplanta, 19 aprile.

Redactiunii „Albina“ in Pesta.

Conferinta serbesca de la Beiccarehtulumare nu s'a amanatu et la tota intemplantarea se va ttené in Domineca Floriloru, 9 21 aprile. Acésta spre orientare.

Mileticu.

Apelu!

Clubulu deputatoru romanu nationali de la Diet'a unghuresca ce tocmai se inchise, mai nainte de a parasí membrii sei Pesta, intrunindu-se astadi in siedinta finale, a aflu de ne-aperata trebuintia a convocá si deci priu acést'a — urmandu aceste imperiose necesitati, convocá o adunare politica-nationala a tuturoru Romaniloru cari se interesédia de caus'a nostra nationala si de modurile si medilócele spriginirei si innantarei ei pre caile permise de lege. Scopulu anumitu alu acestei adunari este:

1. Pentru de a se delibera si medilóci c'ntielegere a supr'a programei nationale.

2. Pentru de a combiná si a pune la cale cele mai corespundietorie medilóce in privinta alegeriloru ce ni stau nainte, intru interesulu causei nationale.

Sunt asié-dara poftiti si rogati toti domni intieliginti romani nationali de prin tote partile locuite de romani, asemenea sunt provocate cu onóre tote **Societatile, Reuniunile si veri-ce corporatiuni nationale organizate**, ca — prin delegati din sinulu loru formalmente impoteriti spre acést'a, se se infacisiedie si se participe la acésta adunare generale.

Diu'a adunarei, luandu in consideratiune imprejurarile essistinti, s'a defiptu pe **joi dupa dominec'a Tomei**, adeca in 9 mai stilulu nou.

Loculu — asemenea dupa impregiurari — s'a alesu in **Aradulu-vechiu**, unde domni ce se vor infacisia, vor primí inviatiunile necesarie la Institutulu clericalu.

Pana la tinererea acestei adunari nationale, dd. alegetori romani sunt reflectati si rogati, intru interesulu causei si onórei nationale, a se feri de veri-ce ingagiaminte particulari cu care-va partita straina seu care-va candidatu strainu programulu nationalu. In generalu se provóca toti Romanii buni, si specialu fie-care barbatu nationalu de spiritu si inima, a privilegia cu ne-adormire, ca in mediloculu agitatoru electorali ce s'au pornitu din tote partile straine, dreptulu si interesulu nostru comunu nationalu se nu suferu scaderu!

Pesta, in 4/16 aprile 1872.

Antoni Mocioni, m. p. presiedintele Clubulu deputatoru romanu nationali.

Pesta, in 20 aprile n. 18/2.

De comunu se scie, ca partid'a guvernamentale dispune de nenumerate medilóce pentru asigurarea victoriei la viitoriele alegeri de ablegati, cu tote aceste vedemu ca cele mai principali organe guvernamentali ca „Pesti Napló“ si „Reform“, totdeuna sunt cuprinse de nisce spasmuri grozave, de câte ori numai vedu vre unu pasiu mai semnificativu alu opusetiunii care tinde la vre-o solidaritate comuna a tuturoru nuanseloru opositionali in contra omnipotentiei guvernamentali.

Aceste spasmuri ale guvernamentali-loru atunci sunt mai teribili, candu vedu ca opositionei magiare i succede a face vre-o propaganda cu succesu in contingentulu nationalitatiloru, va se dica candu opositionalii magiari facu pasiu de infrate si contielegere cu nationalitatile nemagiare.

Asié „Pesti Napló“ de ieri intr'unu specialu articlu de fondu isi versa veninulu seu a supr'a lui Lad. Tisza, carele a convocatu pre toti opositionalii magiari, romani si germani la o conferinta tienenda in Muresiu-Osiorheiu, — din care cauza amintitulu organu guvernamentale lui L. Tisza i face aspre impu-tari, pentru ca se aliédia cu nationalitate si a nume cu romani, mai alesu cu romanii din Transilvania, de ore ce acést'a e crim'a cea mai mare contra elementulu magiaru din acésta tiéra, unde abia se póte sustiené intieleginta si neapropiatulu magiaru, adeverati factori ai tieriei, facia cu lipsa de cultura si posesiune a romaniloru etc. etc.

Betranulu organu guvernamentale vrendu se dee lectiune opositionalulu, Lad. Tisza, acést'a pare c'ar face-o din motivulu ca densulu isi teme elementulu magiaru din Transilvania facia cu elementele eterogene ce-lu amenintia; acésta temere inse e numai o afectiune a vulpei betrane, prin care voiesce se maschedie — temerea sa cea adeverata, adeca aceea: ca nu cumva nationalitate nemagiare preste totu se devina la consiiti'a loru si dandu man'a cu opositionei magiara — se trantésca tota omnipotentia guvernamentaliloru la viitoriele alegeri, si asié totu de odata se nimicsca pentru totu deuna si monstruosulu sistemulu alu **dualismulu**, de la care depinde tota fericirea si essistinta cli-cei esistente actualmente la putere, — si care este isvorulu celu datoriu de vietia alu tuturoru — mameluciloru si satelitiloru guvernamentali. — Hinc illae lacrimae!

Si intr'adeveru, decu vomu cugetá la aceea, ca — precum de comunu se scie — in cercurile electorali unde nationalitatea magiara e compacta seu in majoritate preponderante, ca la Debretin, Ciongrad, Uzeled etc. de regula se alegetu totu deputati opositionali, era guvernamentalii cei mai mameluci de comunu se ivescu din contingentulu nationalitatiloru — nemagiare, atunci la tota intemplantarea trebue se ni facemu óresi-care mustrare, cáci *omenii nostri*, cei ce se ingagédia guvernulu actualu nu vedu, seu nu vreu se constate acelu adeveru mai luminatu ca lumin'a sórelui, cumca — de la noi, de la tari'a caracterulu nostru depinde esistinta seu neesistinta sistemulu actualu, care — apésa si — ni stórcu mereu tote poterile de vietia, — o firma resolutiune pentru de-a desvoltá curenit'a energia cu abnegatiune, e de ajunsu, pentru ca se cada cu fruntea rusinata odiosulu dualismu de pe pedestalulu prestigiulu seu de pana acumu . . . .

Aceste le-a prevediutu betranulu organu guvernamentale „Pesti Napló“, candu s'a pusu ca se dee lectiune aspra opositionalulu magiaru, pre carele a voitu se-lu amagésca cu afectarea dorerei nationali, vedindu periclitata suprematia maiestrita a elementulu magiaru, — pe candu elu pré bine scie, ca din partea romaniloru transilvaneni mai alesu, n'are ce se teme nationalitatea magiara.

Din Transilvania primimu o scire interesante, cu tote ca inca n'avemu informatiuni positive in privinta acést'a, sperámu inse ca in curendu vomu fi satisfacuti pe deplinu. Si pana candu vom fi in sfare se comunicamu vre-o descriere mai esacta, amintimu numai atát'a, ca in 13 l. c. s'a tienutu in Fagarasiu o conferinta sub conducerea veteranulu si espertulu barbatu de statu alu Transilvaniei eruditulu Georgiu Baritiu. — La acésta conferinta se dice ca a partecipatu mai tota intieleginta din Tier'a Ol-tului, fiindu de facia Antonelli, Romanu, Puscariu si alti barbati de reputatiune publica. Scopulu principalu alu acestei intruniri se fia fostu efeptuirea unei bune intielegeri intre asié numitii *activisti* si *passivisti*, pentru de-a procede intr'o singura direptiune cu ocasiunea alegeriloru de ablegati, ceea ce se dice ca ar fi si succesu, — acceptamu inse ca se vedemu decisiunile acestei conferintie, si atunci ni vomu esprima si noi opiniunea nostra. Pentru de-a avea unu punctu de referentiu, pentru ca intieleginta nostra e atátu de nepasatória facia cu diaristic'a romana-nationala, ca asemenea sciri importante mai totdeun'a debue se aflámu prin audi, seu prin organele straine chiar, ér la noi numai intr'unu tardiu de comoditate vedemu ca se publica vre-o descriere relativa la nisce evenimente, cari adeseori au inceputu a se dá dejá uitarei.

Proteste cele energice ale comuneloru serbesci din Banatu si Bacica contra convocarei unui congressu ad hoc pentru alegerea patriarchulu serbescu dupa cum voia dlu ministru-presiedinte contele Lónyay, probabilminte au ayutu efeptulu doritu, de ore ce se dice ca acumu capulu guvernulu magiaru ar fi paretitu acésta ideia si ar fi inclinatulu se se invoiesca la convocarea unui congressu conformu statutelor si dorintiloru serbiloru.

Fratii serbi spéra ca acestu congressu la tota intemplantarea se va intruni pe tótna, — a nume diuariulu „Zastawa“ i-se telegrafédia din Panciova cu data din 15 l. c. cumca comandantele regimentulu de acolo ar fi primitu ordinatiune guverniale in privinta conchiemandulu congressu. Congressulu se va convocá pe diu'a de 27 augustu a. c. — In fine se notifica ca la acestu congressu va asistá si unu comisariu regescu (!), prin care dispositiune serbi pe semne nu vor fi pré multiamiti, din contra acést'a probabilminte va sterni o neplacere cam generale. — Ori cum, lucrulu principale este, ca serbii vor dobandi congressulu loru nationale-bisericescu, cele lalte sunt lucruri secundarie, cari usioru se potu trece cu vederea pentru ca se nu se sacrifice esintia pentru forma. Fratii serbi credemu ca vor scí aflá calea cea mai buna si mai sigura pentru a-i conduce la tient'a dorintiloru si aspiratiuniloru loru nationali.

Din strainetate n'avemu multe de insemnatu; sistarea siedintiloru parlamentarie din caus'a serbatoriloru au pro-

dusu unu silentiu, care numai arareori se conturba de vre-unu incidinte neasceptatu. Asié vedemu ca in Francia de candu s'au sistatu siedintiele adunarei nationali de la Versailles, abea se mai intempla ceva ce ar atrage atentiunea publica. Thiers isi petrece timpul in Paris dandu audientie nenumerate si arangiandu serate stralucite pentru lumea diplomatica; pretotindene pace si ordine, — numai candu si candu se aude câte-o scire lugubra despre intrigele pretenditoru de tron, si mai cu deosebire despre urdirea planuriloru temerarie ale bonapartistiloru pentru resturnarea guvernulu actualu, — inse nime nu mai da vre-o ponderositate acestoru sciri tendentióse.

Intr'aceste diaristic'a cea indatinata de a trattá publiculu seu totu cu sciri interesante, pe semne ne mai potendu suferi sterilitatea timpului presinte, se pune si fabrica ea sciri flagrante, pentru d'a desteptá curiositatea publiculu seu cetitoriu si a atrage atentiunea publica a supra loru.

Asié de câte-va dile meru se afirma si se desminte ca relatiunile intre Francia si Germania ar fi cu totulú pré incordate, de ore ce guvernulu marelui imperiu germanu ar fi protestatatu contra inarmariloru colossali ce se intempla in Francia, cu tote ca presiedintele republicei prin o nota circulare adresata tuturoru notabililoru parisi, tratatu cumca acéle inarmari sunt nisce *dispositiuni* pré legitime si necesarie pentru organizarea armatei franceze, carea in urmarea desastreloru ce a suferitu in ultimulu resbelu, are necesitate de o reorganizare pré radicale si corespundietorie recerintiloru pentru de a poté deveni la starea aceea ca se póta sustiené demnitatea Franciei si se-i asecure pacea interna si esterna, — dlu Bismark inse se fia fostu pré pucinu multiamitu cu acésta dachiaratiune a lui Thiers, si de aceea mai ieri — alalta-ieri se afirmá cu positivitete ca guvernulu Germaniei ar fi pretinsu ca presiedintele republicei franceze se incépa numai de cátu cu reducerea armatei sale, la din contra va reocupá departamentele evacuate.

Diariulu „Daily Telegraph“ si alte diarie anglese au mersu si mai departe, anuciandu cumca principele de Bismark ar fi tramisu chiar unu ultimatu guvernulu de la Versailles.

Acésta scire a diaristicii anglese a datu ansa pentru a se face o interpelatiune in parlamentulu Angliei, cumca adeveratu e ca guvernulu imperiulu germanu ar fi tramisu unu ultimatu la Versailles? la care Gladstone a respunsu, ca guvernulu in privinta acést'a n'a primitu nici o insciintiare seu vre-o informatiune.

Noi inca acestei sciri, nu-i dámu vre unu crediementu, de ore ce ni pare pré esagerata, inse cumca relatiunile intre Francia si Germania de unu timpu in cóce totu mai multu se incóda si ca guvernulu germanu nu privescu cu ochi amicabili reorganizarea armatei franceze, despre acést'a nu ne indoimu neci chiar unu momentu.

O voce in pragulu sinodulu eparochialu.

Aradu, 4 aprilu v. 1872.

De la pasirea in vietia a stat. nostru organicu dóra nici o cestiune atátu de ponderosa si salutaru in interesulu clerulu nostru romanu nu se potú infatósia sub decursulu a loru dóne sínóde eparchiale tienute pan'aci, ca si elabora-

tulu în privința emancipării clerului, ce deja a fost pus pe tapet, dar forța se se fă desbata în sinodul eparhial din anul trecut. Și chiar din acest motiv, fiindcă de la desbateră prezintă a emancipării clerului va se pune viitoriu lui, speru a nu face lucru prisos, deca anticipandu căte-va cuvinte u vorbi pe scurt la ea.

Clerulu și în genere mireni sunt acia, și fora deosebire de persoane și ranguri sunt amati să supravegheie biserica precum în cerile ei interne și în cele externe, cu un cuventu în cele ce se ținu de ea, a decide. Dacă într'acești nu este un cugetu, o simțire, se dica nu este solidaritate pentru atare pu s'eu intențione, în astfelu de casu, toate punerile trebuie să remana fora nici unu rezultat bun, și cauz' a loră comuna merge spre na. Asia și în cestiunea planulu de organizație, deca nu va fi o consimțire buna, unu studiu raționalu, și din contra de o calitate ca aratările svatosulu de la „Patria,” atunci totă întemplantă nu o stare mai buna, și mai din ce este va se devina pentru clerulu nostru romanu.

Scimul însă, că fora buna stare materială numai la preotu, dar la veri și cine, nu se poate inchipui progresu. Deca dara voimă că se progreamă, deca voimă că să tălam crengile vechie, ce sunt de taiatu de pe trupina în maver'a viettii sale; și deca voimă că în locul acelu să încolțiești alte crengi mai noue și mai tenere, atunci nu ni pôte fi alt' a devis' a în primaver'a autonomiei noastre bisericesci de cătu: *progresu în cauzele noastre bisericesci și stăvire cătu mai buna și curvintioasă pentru viitorulu clerulu romanu!*

De candu s'a pus pe tapet cestiunea acest'a vitale, internulu fiesce cartu pastoriu sufletescu este sgudnit de ea; nici unulu nu priveșce cu asiguranța catra acest'a, și totă treb'a și apare de unu atare fenomenu ce te însiești în întunereculu noptii, este în dubiu: că ore acest'a se u bine se u reu va produce; însă de acest'a din urma mai curescu 'si aduce a mîntie vedind unele și altele opinii d'ale Patriei — carea firescu nu din boldulu se u curatu romanescu a îndresnit a opiniu unele pareri nerealisabile referitorie la acestu obiectu ce ni stă la se-mă vedea și de aci înainte pre bletul preotu romanu a țiene de cornele plugului, a lucră cu s'e p'a, cu fur'e și altele de pan' aci. Sporu însă cu ajutorulu lui Ddiu că dintre cele semenate de „Patria” întieptiu sinodulu nu vor plivi, cu at'at mai puțin seceră. Acest'a a fostu și este dorint' a onora, dar' nu lese bunulu Ddiu că se li se realiză! —

Nu voiescu să me estindu și mai de parte în meritulu cestiunei suceptate; însă în numele santei nostre cauză mi ținu de detorintia că se mai respicu cuvintele acete: priveșca fie care sufletu de romanu cu simțiu curatu, cu inima linișita, cu cugetu sanetosu a supr'a pusețiunei prezintă a clerulu rom. și după ce se va convinge despre acēa, fora nici o lingusire se dica: *subsistint' a clerulu nostru trebuie îndunatit, trebuie seosă din miserabilitate prezintă la o viață mai nouă, ca prin urmarea acest'a clerulu să p'otă devint la stadrulu acell'a, candu se-si p'otă estinde activitatea sa cu perseverantia catra cele ce se recere de la densulu.*

Acēste ni stau dara în pragulu sinodulu prezintă. Ce ni pôte fi dara aci alta dorint' a de cătu a eschiamă: emanciparea și erasi emanciparea clerulu! decatu a ne adresă cu devotiune catra cei ce vor luă parte la desbateră acest'ei cestiuni împotrante dicendu-li: lucrati cu conștiințiositate, cu privire la pusețiunea viitoria a clerulu, prefacendu-ve în apostolii cei adevărati rebonificandu starea preotiei, ca apoi după o restaurare mai viua să începă cu o mai mare voia și placere a vest' de pre avomulu cuventulu lui Ddiu, și în fine să p'otă înaintă pe terenulu progresulu, alu cultureri nostre naționali.

Desbate-ti dara în numele domnulu cestiunea acest'a ponderoasă proporționatu recerintiei și chiamarii preotiesci, ca apoi: „se se nevoiescu a pad' unimea spiritulu întru legatur' a pacei; să se urmatori lui Ddiu, ca nise fi iubiti să nu se lase a se amagi cu faptele cele fora de roda ale întunereculu, și mai vertosu se le defaie, și să p'ricēpa, care este voi' a lui Ddiu; să se patrũsi de acēa, că trupurile loră sunt modularile lui Christosu, și Biserica' santulu spiritulu, oarele locuiescu în ei.” I. Cor. VI, 15, 19.

En i u.

Hatiegu, în 4/16 martie.

(Fondulu scolasticu și școlile poporale în desfintiatulu regimentu romanu I. de granitia.)

— Sub acestu titlu a aparut în „Gazeta Transilv.” din lun'a lui decembrie a. tr. în nr. 97 și 98 o corespundență, ce p'ortă subscrierea: „Mai multu fosti granicieri romani din opidulu Hatiegu.”

Corespondența a menționată luandu-si ansa din unu art. esitu în nrulu 95 a pretuițulu diuaru „Albina” intitulatu: *„Cestiunea școlorului din desfintiatulu regimentu I. rom. de frontiera alu fondulu de monturu acelu scolasticu,”* încusa cu multa asprime pe fostii granicieri gr. or. din Hatiegu — în cele ce priveșcu cauzele scolare de aci, și în amintitu art. din „Albina” nu s'a facutu nici o amintire despre cestiunea școlei din Hatiegu, nici s'a atinsu prin vre-unu cuventu portarea gr. catolicilor de aci. Dar candu omulu are poftă de isbandă și d'a incrimină pe cineva, — ansa o afla forte usioru. Din coresp. „Gaz. trans.” din inculparile ce ni se faci n'oa gr. otientalilor de aici, se p'otă pricepe forte usioru, că aci trebuie să existe în privința școlei amintite unele ne'ntielegeri de natur'a cea mai odioasă a confesionalismulu. Da, — dorere — asié este. Spre lamurirea adevărulu subscrierulu comitetu parochialu se vede necesiatu a enară aci unele din cele referitorie la cauz'a acest'ei școli.

Desfintandu-se granit' a militară la an. 1851, s'a aflatu în Hatiegu în serviciu 166 granicieri gr. orientali și abia 36 gr. catol. ér după numerulu sufletorulu 530 gr. orient. și 129 gr. catolici. Apoi acest'a minoritate a fratiloru gr. catol. după ce prin ajutorulu și favorulu deosebitu alu domnilor din fruntea comitetulu administrativu pentru fondulu scolasticu din Sibiu, se bucura astadi și se imparțiescu numai densii senguri de intr'eg'a subvențione din fondulu de monturu respective scolasticu, — pentru școl' a loră, esoperandu pentru acea școl' a partei nostre într'eg'a, apoi éta totu domniarulu, — acest'a minoritate, ni mai plesnescu inca și în publicitate în „Gaz. trans.” escamotandu și mistificandu totu lucrulu.

Noi n'am fi doritu a face obiectu de publicitate din cestiunea școlei nostre, căci noi inca totu mai avem sperantia că d'ora cauz'a acest'ei școli se va complană și se va deslegă spre unu mai bunu, și ni s'a datu a îngribitu într'adinsu cu responsulu la inculparile corespondențelor „Gaz. trans.” redicete fora cauză fondată contra nostra, ba am fi ignoratu totu lucrulu, dacă acēa nu ne incrimină în faci' a publiculu până și cu acea încusa nedreptă, cumca comitetulu nostru parochialu și școl. respective efor' a — primindu o suma de 700 fl. v. a. din fondulu scolasticu n'ar fi depusu nimenu ratiotiniulu.

E de prisosu ca se mai amintim aci despre suferințele romanilor gr. orientali din Transilvania, ajungă at'at'a, ca acēste suferințe s'au descărcatu cu o respusa vechementia a supr'a nostra a fostiloru granicieri gr. orient. din Hatiegu. Persecutiunile contra nostra decursescu aci cu putiena intrerupere până la anulu epocalu 1848, în cătu abia cu 17 ani mai înainte de acelu an, biseric'a nostra ni se închisă — fora a ni fi permisu a intră în trena timpu îndelungatu spre a ne inchină și adoră pe acell'a, carele ne-a creatu; ér preotiloru nostri — alungati de la vetrele și familiile loră, nu li f'ũ iertatu multu timpu a locui în acestu opidu, în mediloculu poporeniloru-lor.

La an. 1851, pe candu acēa incetasera persecutiunile biseric'e nostre, se desfintia granit' a militară, dar éta aci la noi în scurtu timpu se ivescu o cestiune nouă, nenorocita, cestiunea școlei graniceresci, asié numita „eraria trivială,” și acest'a ni f'ũ apoi de ajunsu spre a ni conturbă linișca și pacea.

La an. 1858, școlile din desfintiatulu regimentu rom. I. prin ordinațiunea locotintiei de atunci din 2 juniu nr. 7298/1161 s'au concediatu inspecțiunei ordinarietorulu respective, cu adausulu, ca în comunele mestecate, școl' a se p'otă caracterulu confesiunei maiorității.

Dintre cele trei școli triviale despre cari amintescu corespondența „Gazetăi,” acēa din Orath, Vaida-reece și Hatiegu, cele două d'anteiu au devenitu sub inspecțiunea gr. catolicilor; ér la școl' a treia d'aci din Hatiegu, noi gr. orientali cari formam o maioritate preponderantă faciă cu numerulu celu micu alu gr. catolicilor, amu facutu just'a pretensiune, care pretensiune asié credem, că a fostu pe cătu de modestă, pe at'at'a și de dr'epă, — fora a cugetă la obstacurile cele neastepate ce ni urmara mai tardiu.

În primaver'a anulu 1861, pensionandu se fostulu docinte de mai înainte aci, școl' a cestiunată a devenitu în posesiunea nostra, încuindu-se cu docinte gr. orientale, carele éram subvenționate din fondulu asié numitu de provențiu, — căci din fondulu celu însemnatu — de monturu — aci scolasticu, pe atunci nu se subvenționă nici o școlă.

Școl' a nostra se afla aci în ordine buna, avem și anii și altii linișce și pace, candu apoi la an. 1864 ne decepțaram de odată cu din bunu seninu cu o ordinațiune a guvernulu de atunci, ce portă datulu din 30 augustu nr. 24552, scrierulu de vicepresedinte de atunci L. Popu, prin care ordinațiune arbitrară de ni nu se p'otă aduce decisiune meritorie, totusi docintele nostru s'a destituitu numai pentru cuventulu, căci acell'a apartienea de relig. gr. orientale, spre a se înlocui cu docinte gr. catolice. Ce érá dara aci de facutu? de cătu ca noi fostii granicieri orientali ne rogaram de repetite ori de acelasi guvern, ca să nu grabesca cu punerea în lucrare a acel'ei decisiuni, ba amu trimis și deputatiuni pe la Sibiu, cercandu t'otă căte ni a statu în potintia, numai că d'ora se potemu înduplecă inimile celor ce ni-au adusu pe capu o decisiune at'atu de asupritoria, dar rezultatulu la t'otă acēste a fostu: că docintele nostru gr. orientale s'a scos afora din școlă prin gendarmi, și în loculu acestui s'a introdusu docintele gr. catol. cu fort' a. O scena destul de trista, ce n'ar fi trebuitu să se întemple între noi romani de unu sange, o scena condamnată, pe carea nu o va p'otă aprobă vre o data unu om de omenia cu simțiu crestinescu.

Indignati dara până la adenculu sufletulu pentru acest'a procedură tirana, patruscu despre dreptatea cauz' a nostre, ne veduram constrinsi a recurge la locurile competente contra acest'ei asupritii, și după repetitele nostre rogari, convingendu-se mai tardiu și înaltulu ministeriu regung. de culte și instructiunea publică despre nedreptatea ce ni s'a facutu, spre a curmă t'otă certele dintre noi, în 27 maiu 1869 sub nr. 8858 a decisu în cauz'a acest'a finalminte, prin care decisiune școl' a cestiunată ni sa predatu erasi îndreptu, și în cătu pentru l'ef'a docintelui, s'a statoritu, ca din fondulu de monturu aci scolasticu fiesce care parte, acēa: at'atu fostii granicieri gr. orientali și catolici să-si primesca parte s'a din cuot' a convenindă pe anu, avendu în vedere proporțiunea numerulu loră; ér spre desdaunarea gr. catolicilor s'a diciu, ca noi gr. or. se li predăm o alta clădire edificată cu spesele nostre, folosită sub granit' a — de școl' a asié numita „națională,” ceea ce amu și facutu, mai impunendu-ni-se prin suse memorat'a decisiune ministerială, ca să ni facem și unele statute scolare.

Am primitu acest'a decisiune cu multu mîntie, numai pentru ca se ni vedem odată restaurată linișca și pacea multu dorită, am compus fora amenare statutele scolare, pe cari ministeriu de instructiune publ. le-a și aprobatu în 29 optobru 1869 cu nr. 16259. Éta dara unu mare neadeveru, candu corespondența „Gazetăi trans.” afirma, că împartire dotatiunei și rebonificarea unei parti de catra cea laltă nu s'ar fi resoltu. Pre bas'a amintitei decisiuni ministeriale din 27 maiu 1869, fiesce-care parte, acēa at'atu gr. orientali cătu și gr. catolici ni am ocupatu școlile nostre.

La an. 1870 reprezentanți' a generală a fostiloru granitieri s'a adunatu la Sibiu, spre modificarea, respective spre compunerea statutelor, după cum s'a descriu acest'a în nrulu 95 alu „Albina” din an. tr., dar în acel' statu te nu s'a facutu amintire nici cu o iotă despre caracterulu școlorulu, precum nici despre inspecțiunea și afacerile interne ale școlorulu din desfintiatulu regimentu, ceea ce nici că se p'otă face, căci fostii granitieri candu au cerutu de la regimul administrarea fondulu de monturu, — respective scolasticu, n'au cerutu și nici o'au potutu pretinde și inspecțiunea a supr'a școlorulu, căci în privința acest'a existau dejă legi sancționate.

În 8 maiu 1871, s'au adunatu fostii granitieri spre publicarea statutelor aprobate pentru administrarea fondulu, dar despre caracterulu școlorulu nici astadată nu s'a facutu vre o decisiune. At'at'a numai aflaserem, că noi avem erasi se f'ũ amenințiat cu cauz' a școlei nostre, tocmai de acēa amu cerutu de la comitetulu administrativu în privința acest'a unele desluciri, rogandu pe acest'a prin reprezentanți' companiei nostre a ni impartasi în copie — (pe spesele nostre) protocolulu despre afacerile pertraptate în acēa adunare, dar ni s'a

denegatu cererea într'unu modu — la care nu ne-am fi acceptat. Noi gr. orientali pe bas'a menționatei decisiuni ministeriale din 27 maiu 1869 am deschis școl' a în ver'a anulu 1870, dar fiindu că fondulu de monturu se află tocmai pe atunci în pertraptare, de a se predă sub administrarea proprie a fostiloru granitieri, l'ef'a docintelui nostru nu s'a potutu assignă, din care cauză amu fostu siliti a face împrumuturi și a ni sustine școl' a cu multe greutăți, până candu după repetitele nostre rogari ministeriu de instructiune publică prin emisulu seu din 8 decembre 1870 sub nr. 20725, ni-a assignatu din memoratululu fondulu scolasticu o anticipatiune — a conto — de 700 fl. v. a., sumă — cu care ne încusa fora dreptu cuventu corespundenței „Gazetăi,” că acēa comitetulu parochialu scrierulu n'ar fi ratiotinat nimenu. At'at'a a fostu totu ce am primitu noi din fondulu celu mare de monturu, — la care avem întocmai dreptu ca ori cari alti fosti granitieri, pe candu minoritatea fratiloru gr. catolici d'acici, au primitu sume considerabile din acelu fondu, fora ca noi se ni fimu permisu a-i trage la respundere vre-o data. Fondulu de monturu a devenitu aci în sensulu statutelor aprobate pentru administrarea fondulu în manele comitetulu administrativu, și noi avem firma sperantia că dnii din fruntea comitetulu vor fi drepti, că densii cari ni aparținem de statulu militar, ca unii cari se u pre bine — că noi și strabunii nostri fora distingere confesiunala am portatu împreună greutățile, am versatu sangele nostru pe campulu luptelor pentru imperatu și patria, vor fi cu dr'epă consideratiune catra noi și școl' a nostra, — dar ne-am însielatu amaru! căci școl' a nostra, a maiorității fostiloru granitieri, e lipsită adu de ori de subvențiune, și noi suntem lipsiti și eschisi de la partea ce ni compete din ajutorulu la care avem dreptu, eschisi fora vre-o cauză fondată. Corespundența „Gaz.” vrendu a justifică procedur'a, domnilor de la comitetulu administrativu, ni vorbesc despre școli asociate. Ei bine, dar apoi candu ni-au amintitu n'oa comitetulu administrativu vreedată despre atari școli?

Nici odată. Candu, unde și prin cine s'a formulatu vreedată statutele se u vre-unu contractu bilateralu ce se recere la asiedierea ori cărei asociari? Nu scimul. Candu au abdisu fostii granitieri de caracterulu școlorulu loră confesionali? candu au abdisu chiar fostii granitieri gr. catol. din Hatiegu despre caracterulu confesionalu și dreptulu la școl' a loră confesională? Noi pana astadi n'am auditu despre acest'a nimicu. Ba noi scimul tocmai contrariulu, — scimul acēa, deca ce vedem cu ochii nostri, scimul acēa ce ni spune și ce ni vorbescu însusi organulu caruia i-sa incredintiatu administrarea fondulu scolasticu, comitetulu administrativu, carele pana astadi ni-a vorbitu plandand totu pentru școli confesionali, și tocmai de acēa nu-i potemu pricepe procedur'a sa faciă cu noi. S'e lasam deci la o parte vorbele, se revenim la datele autentice oficiose ale comitetulu administrativu.

Acestu comitetu prin charti'a sa din 30 juliu a. tr. sub nr. 25 ni face cunoscutu prin pre ven. nostru consistoriu cu propriile sale cuvinte: *„că caracterulu de pana aci confesionalu alu școlorulu nu se va alteră și că ar fi de doritu, ca în comunele mestecate cu credințiosi d'ac ambeloru confesiuni romane, școl' a se țiene confesionalitatea maiorității.”* Totu în sensulu acest'a ni vorbescu acelu comitetu administrativu într'alta charti'a sa sub nr. 72.

În 26 septembrie a. tr. s'a adunatu din nou reprezentanți' fostiloru granitieri, unde după cum am întielesu — căci date pozitive n'avem — comitetulu administrativu ar fi subternutu reprezentanției generale unu proiectu spre primire (ce s'a și primitu), care proiectu ar tractă despre inspecțiunea și afacerile interne scolare. Abea ce se disolvă adunarea reprezentanției generale și comitetulu administrativu din Sibiu — prin charti'a sa din 30 septembrie a. tr. cu nr. 108, provocă pe investiatorulu nostru cu total'a ignorare a pre ven. consistoriu, — și fiescu se cu ignorarea nostra ca proprietari legiuiti ai școlei, ca acelasi (investiatorulu nostru) se se dechiare în terminu de trei zile, deca prelangu o l'ef'a anuală de 300 fl. v. a. mai voiescu ori ba a remanē și mai departe în postulu de investiator? însă sub inspecțiunea memoratulu comitetu administrativu, cu amenințierea, — că deca dechiararea ceruta n'ar sosi la comitetu în terminu de trei zile, acest'a apoi se va privi ca renunțiere de postu. Investiatorulu nostru, carele și altcum nu s'a fostu preingritu de timpuriu spre a-si capetă alta

statiune, a răspunsu cu toată loialitatea, cumea: da, primesce acestu postu cu lăf'a statorita de 300 fl. v. a., promitiendu diligenția și energia în chiamarea sa ca invetiatore, dar în cătu pentru inspețiune — fiindu densulu pana a-ă docinte în scōla confesiunala, rōga cu toată supunerea pe comitetulu administrativu a se pune în contielegere cu prē ven. nostru consistoriu, — de la carele firesce isi avea decretulu seu. Atāt'a au fostu de ajunsu apoi, pentru ca mentinutulu comitetu administrativu prin chart'i'a sa din 16 octomv're a. tr. sē denege lăf'a invetiatorelui nostru din fundulu scolasticu, prin urmator'i'a sentinția: „*Nevrendu d'ta a te supune neconditiunatu inspețiunei scolastice ale acestui comitetu administrativu, comitetulu nici nu te pōte privi de invetiatore, carele se salarisēd'ia din fondulu de monturu, prin urmare d'ta vei avē a-ti cere salariulu de la inspețiunea scolara confesiunala sub carea stai.*”

Unde dara mai este aci adoveratulu cuprinsu alu § 4. din statutele pentru administrarea fondulu scolasticu, carele ni spune, cā „proprietarii fondulu scol. sunt granicieri și sucesorii loru legitimi”, „daca am ajunsu odată, ca comitetulu administrativu sē manipulediu cu fundulu astfelu, ca nu acelora sē li dee competinția, cari au dreptu nedisputaveru la fondu, ci numai acelora, cari se supunu neconditiunatu inspețiunei aceluiasi? Sē întielege de sine, cā comitetulu administrativu, carele avea aci în manele sale chei'a de la casa Vertheimiana, isi arōga dreptulu acest'a a destitui pe invetiatorel nostru — denegandu-i lăf'a, forș a află vre-o basa în legea de instructiune, ori vre-unu § în statutele pentru administrarea fondulu, ci basandu-se numai pe o presiune, pe carea nici insasi ministerulu de instructiune nu si-o arōga. Domni de la comitetulu administrativu aci prē bine ce prescrie legea de instructiune în privinția inspețiunei, chiar si daca nu li mai place a audi ceva despre „unu statutu organicu.”

Daca abiū la inceputu mergu trebile astfelu, apoi vai si amaru de o atare administratiune. Dar sē vedemu mai departe, nu cumva comitetulu administrativu, carele în modulu acest'a ni denēga toată subventiunea scōlei nōstre, avinsandu pe docintele nostru ca sē-lu salarisamu noi din medlocele nōstre proprie, — nu cumva dōra a facutu acest'a pe bas'a unor concluse? Nu cumva dōra s'a resturnatu cu totulu caracterulu confesiunali în adunarea ultima a reprezentantiei gener. din septembrie a. tr.? Ne indoim forte, pentru cā comitetulu administrativu si d'upa adunarea ultima mentionata totu despre scoli cu caracteru confesiunali ni vorbesce si anumitu în chart'i'a sa din 22 octov're a. tr. sub nrulu 99 adresata catra subsemnatulu comitetu parochialu, d'upa ce ne îndēmna la conlucrarea pentru o scola buna centrala aici în locu, apoi ni spune urmator'ele: „caracterulu scōlei so va defige la timpulu seu si cu privire — la trebuintiele poporatiunei nōstre din tinentulu Hatiegiului”. Bine, daca e vorb'a a se defige caracterulu scōlei centrale din Hatiegu, apoi de ce la timpulu seu si de ce nu aci? Si daca comitetulu administrativu se țiene mortisiu pre langa caracterulu confesiunali în toate chartiele sale oficiōse, apoi de ce si pentru ce ni denēga acelasi comitetu salarisarea invetiatorelui nostru confesiunali?

Daca e a se defige caracterulu scōlei centrale din Hatiegu, apoi pentru ce la trebuintiele poporatiunei din tinentu? scimu pentru ce, — pentru cā comitetulu crede ceca ce e probabilu, cā în tinentulu Hatiegiului maioratatea e pe partea gr. catoliciloru. Dar bine, ce avemu noi cu comunele cele multe din tinentu, cari nu numera nici unu granitiaru? Ele potu alerga aci la scōla nōstra, — si ne vomu bucurā dacă în scōla nōstra — se vor potē cresce cāti mai multi prunci din provinția! proprietarii scōlei si a fondulu de monturu — aci scolasticu insa — sunt si remanu aceia indicati în statutele pentru administrarea fondulu. Dacă caracterulu scoleloru din desființiatulu regimentu rom. I. s'ar defige d'upa tinentu, si nu d'upa trebuintiele locali ale proprietariloru legitimi, a fostiloru granitieri, atunci scōla din Orlat d. a. ar trebui sē fia negresitu gr. orient., căci locuitorii romani din acelu tinentu sunt gr. or., dar a pretinde acest'a, ar fi o nedreptate pe carea nici noi ca gr. orientali nu o potemu aprobā nici candu. Ori mai bine spuneti ni, domniloru, verde si curatu, nu vi mai ascundeti poft'a cā în Hatiegu voiti caracteru confesiunali, dar numai gr. orientali — nu. Si apoi pentru Dandieu de ce acest'a? pentru ce atāt'a ura si

ne'ntielegere? Dacă toate comunele din desființiatulu regim. I. rom. vor renunția la caracterulu confesiunali la scolele lor, atunci apoi vomu mai stră si noi de vorba, — ba dacă natiunea intrēga d'upa o prejudecare matura ar delibērā pe cale legala, buna-ōra prin sinode în contielegere reciproca, ca toate scolele nōstre romane sē fia scoli de ori ce numire — ori dacă vreti asociate, noi gr. orientali din Hatiegu vomu fi cei d'antaiu cari ne vomu bucurā si vomu salutā din toată inim'a diu'a binecuvantata, în carea natiunea noștra a sciutu aflā adoveratulu expedientu salutaru de a conlucrā cu poteri unite intru promovarea culturai si a invetiatamentului. Se remanamu insepre langa obiectu, apoi sē întrebam pe domni de la comitetulu administrativu — pre cum si pe fratii noștrii cei favoriti — gr. catol. de aci: ôre ce ar dice dloru candu ar tractā altii cu densii, d'upa cum suntemu noi tractati astadi? —

Aci ni innecāmu suspinulu de astadata, de si amaratiunea si dorerea nōstra este mare, si inca cu atāt'u mai mare, căci ea ni vine de acolo, si de la aceia, de la cari n'ar trebui sē ni vina, si de la cari n'am u si acceptat'o.

Noi si pana aci am rogatu pe fratii noștrii gr. cat. a se asociā cu noi, ii-am rogatu adeca în mai multe ronduri, ca pana candu noi ca maioritate preponderanta vomu sustienē scōla nōstra pentru baieti, pentru toti copii granicieriloru cu asemene dreptu, densii gr. cat. sē sustiena scōla buna de fete, — unde firesce sē se instruedie si copilele nōstre, — conlucrandu impreuna pentru prosperarea ambelor scoli, căci copii noștri de ambele sexe ni sunt în tocmăi de iubiti; ba este si o educatiune forte gresita si unilaterală în di'a de astadi candu se facu proiecte cu privire numai pentru instructiunea baietiloru, neglindu astfelu cu totulu educatiunea partei celei mai gingasie, a secului femeescu.

Sē nu nitamu a raspunde aci la incus'a corespondintiloru „Gazetei”, despre cele 700 fl. din fondulu scolasticu.

Dicu dloru cā comitetulu nostru parochialu n'a depusu ratiociniulu nimeniu despre acei bani, ba din acea corespondinția usioru se potē deduce cā acei bani potu sē fia defraudati. Acesta incusa nu o potemu cualificā. — Amințimū numai atāt'a, cā subscrisculu comitetu a substernutu ratiociniulu seu — tocmăi de adreptulu comitetului administrativu din Sibiu inca în 7/19 septembrie a. tr. si dacă corespondinția „Gazetei” se mai indoiescu, poftēscu unu pasiu de locu pana la noi, căci suntemu a casa, si li vomu adevērī acest'a cu insasi subscrierea propria a domnului presiedinte de la comitetulu administrativu.

Fia dara linisciti corespondinția mentionati, căci efortii noștrii parochiali cari au primitu acei bani, nu se pricepu la defraudari, ei stau cu ratiociniulu deschisu ori si candu. Dicu mai departe corespondinția Gazetei, cā la noi n'ar existe vre unu comitetu (senatu) scolasticu în întielesulu §-lui 39 recunoscutu. Cum? dar apoi n'au alesu fostii granitieri de la compani'a nōstra inca în 15 novembre a. tr. comitetu (senatu) scolasticu? si inca tocmăi la espres'a provocare a comitetului administrativu, dar acest'a aflā cu cale a ni dā si aci o lovitura buna, ignorandu cu totulu pe acestu senatu alesu, octroandū densulu apoi altu comitetu d'upa placulu si voi'a sa. Firesce, aci nu este iertatu ca sē mai întrebă cine-va, cā ôre d'upa care lege se intempla asemenea anomalii? Dupa ce dara comitetulu administrativu a ignoratu senatulu alesu, apoi scōla gr. cat. a dechiarat'o de scōla granitiarēscă, cu toată cā fostii granicieri gr. cat. putieni fiindu si altcum, n'au de cătu abea cāti-va copii si nici de cătu atāt'ia cāti se ceru prin lege pentru a se țienē o scola publica, si d'upa toate acestea au pusu apoi aci în scōla loru doi invetiatore — firesce ambii gr. catolice, — carora comitetulu administrativu li platesce regulatu din fondulu scolasticu, d'upa ce mai nainte de toate acest'a a fostu autorizatu pe viciariatu gr. cat. ca sē organizade sen. scol. celu octroatu, ér scōla nōstra, plina de copii ai granitieriloru, ignorata cu totulu, si invetiatorelulu acesteia fora nici o subventiune din fondulu scolaru. Tocmăi am întielesu, cā comitetulu administrativu din Sibiu ar fi esoperatu pentru dotarea docentiloru gr. catol. o subventiune si din fondulu de provențe, pe candu acest'a subventiune s'a datu totdeun'a acelei scoli, carea astadi este în proprietatea nōstra. Poftimū domniloru, astfelu se facu scōlele de reuniune pe la noi!! Am cerutu în 23 decemv're a. tr. unele desluciri de la comitetulu administrativu despre

procedur'a acest'a, dar pana aci n'am primitu nici unu răspunsu.

Corespondinția „Gazetei” se demitu a ne mai incriminā, cā noi fostii granitieri gr. or. am avē poft'a de a suprematīsā si de a renōi certe confesiunali. Audi minune! Noi cei asupriti sē mai avemu inca si poft'e de suprematīsari? Apoi dōra noi gr. or. prin ômenii noștrii li-am scosu la an. 1864 pe invetiatorelulu lor din scōla cu gendarmi? Noi li-am facutu prin ômenii noștrii vre-o nedreptate? noi ii-am eschisu pe densii candu va de la impartasirea la fondulu scolasticu?

Nu, departe sē fia de la noi pana si umb'r'a poftei de a suprematīsā pe cineva, si inca tocmăi pre fratii noștrii de unu sange si de o sōrte; ér certele confesiunali — acestu verme infernalu neadormitu — le urimu din adenculu inimeloru nōstre! Da, le urimu nu numai pentru cā noi în cele confesiunali am suferitu forte multe, nu numai pentru necesurile nōstre cu caus'a scōlei din cestiune, ci le urimu mai vertos, pentru cā suntemu convinsi, cā ori ce neintielegeri confesiunali, producū numai rane daunōse în corpulu multu probatei nōstre natiuni. *Aceste certe odiose vor disparē dintre noi ca fumulu si pulberea de pre faci'a pamentului indata ce ne vomu invetiā a fi drepti si sinceri unii catra altii.**) Diferintiile si neintielegerile nōstre locali scolare inca potu disparē într'unu minutu forte usioru, în data ce comitetulu administrativu va urmā în administrarea fondulu scol. cu consciintiositate si dreptate nepartială, lasandu-ne în pace fora a ne conturbā în afacerile nōstre interne scolari, lasandu-ne numai atāt'a libertate celu pucinu, cāti ni garantēd'ia legea de instructiune publica, mai aducandu-si a minte cā fondulu scolasticu este o avere propria a nōstra, a tuturoru fostiloru granitieri!

Ni pare rau din inima căci împinsi de procedur'a descria mai susu a comitetului administrativu la abisulu desperatiunei, ne vedemū avisati a asteptā deslegarea cestiunei nōstre — scolare de la in. ministeriu r. u. de instructiunea publica.

Comitetulu parochialu si scol. gr. or. din Hatiegu.

Timișoara, în 14 aprilu 1872.

(*Unu veu vechiu care cere vindecare grabnica.*) Voiescu a Vi comunicā unu reu, care de cāti-va ani nu afa neci o vindecare la clericali noștri. Spre mai buna întielegere Vi impartasiescu, cā precum în cetate asiā si în suburbiu adeca în Fabricu, Josefinu si Maiere se afla scōle normale, care se țienū în urm'a decisiunei reprezentantiei trecutē comunale; afora de aceste scoli se mai afla în cetate, în Fabricu si în Josefinu scōle de fete sub man'a calugarietiloru catolice. — Tōte aceste scoli, dar mai vertosu cele din cetate si Fabricu sunt cercețate de unu numeru considerabilu de prunci si fete romanesi. Ei invētia aici tōte obiectele parte ni limb'a nemțiesca, parte în cea magiara, numai unu studiu nu invētia, adeca religiunea, care ar fi uniculu studiu ce l'ar invētia în limb'a maicei lor. Ba ce e mai multu, în scōlele de fete propune unu catechetu serbu religi'a, si fiindu cā fetitiile romane nu sciu limb'a acest'a, ele invētia religi'a catolica cu fetitiile germane. Éra prunci din scōla normala a suburbiului Fabricu remanu fora de neci una propunere religiuaria, căci acolo catechetii catolice nu primescu pre necatolice la prelegerile lor. — Dar credeti cā s'ar fi interesatu vre unu clericalu de ai noștrii de sōrtea prunciloru acestora, cari crescu fora de cunoscintiia religiuaria? ba, pana acuma inca nu sciu cā s'ar fi intemplatu acest'a, din contra sciu, cā înainte de vre-o trei ani mai multi cetatiani au otaritu ca invetiatorelulu romanescu din suburbiulu Fabricu sē țienā catechisarea prunciloru romani la scōlele normale de acolo. Acesta laudabila otarire au facut'o ei din acelu motivu, căci în Fabricu nu exista neci unu preotu romanu, care ar fi în stare sē catechisade cu prunci noștri. Atāt'a capabilitate nu se afla la ei, dar ca totusi prunci noștrii sē nu fia lipsiti de invetiatur'a cres-

*) Într'adinsu am subtrasu aceste cuvinte frumōse si le recomandamū tuturoru romaniloru binesemitori, și în specialu mai alesu domniloru acelora cari se interesēd'ia într'adeveru de invetiamentulu publicu alu poporului romanu peste totu fora diferinția confesiunale, si luandu-se aceste cuvinte în drēpta consideratiune mai alesu de acei ce au influinția drēpta a supr'a acestei cause si cestiuni pré importante, credemū cā pe langa o pucina bunavointia, cestiunea se va resolve în curendu spre multiamirea ambelor parti interesate si spre bucuri'a publicului romanu.

tinēscă, au transpusu otarirea lor prin protopopulu concerninte venerab. Consistoriu Aradanu spre intarire. Ven. Consist. insa a refusatū acēsta otarire a fabriceniloru sub cuventu cā religi'a nu se potē propune prin altu cine-va de cătu numai prin unu teologu séu preotu, si aflandu-se chiar pe timpulu acell'a unu bietu teologu pre aici, a propusu acest'a religi'a cātu-va timpu. De candu insa a capatatu acest'a o statiune la unu satu, de atunci prunci au remasu éra fora catechisare, si prottii noștrii locali nu se mai interesēd'ia de unu lucru asia „bagatelu”, éra venerabilulu Consistoriu inca se va souș cā nu a avutu cunoscintiia despre starea lucrului, desi prin densulu fă consacratu si intaritu susu numitululu teologu si fostu catechetu, de popa.

Pana candu acēsta nepasare? De ce nu se interesēd'ia aceia de lucrulu acest'a, a caroru chiamare ar fi a se ingrigi de crescerea prunciloru noștrii în religi'a nōstra. Au nu sta apriatu în legea scolara: cā confesiunaliu au a se ingrigi de catechisarea prunciloru în religiunea lor? Óre sē lasamū noi sē creșca fii noștrii fora cunoscinti'a religiunei lor? Óre atāt'u de debili sē fimu noi, cătu sē nu potemu aflā vindecare reului acestuia? Ca sē se delature nepasarea acest'a, rogu pe on. membri sinodali ai sinodului procsimu eparchialu din Aradu, sē binevoiēscă a se ocupā si cu obiectulu acest'a pentru cā nu numai aici în Timișoara va fi lips'a acest'a, ci credu cā mai în tōte orasiellele mai mici unde se afla scōle normale va fi asemenea ca si la noi, cā prunci crescu fora de ce mai putiena instructiune în religiunea gr. or. — Modululu de vindecare ar fi forte simplu, sínodele protopresbiteriale séu parochiale sē sciricēscă prin comitetele lor, unde si în cari scōle straine se afla prunci de ai noștrii si sē reportadie cu o propunere ven. Consistoriu, care va defige luandu în considerare propunerea comitetului protopresbiterialu séu parochialu catechetii pentru diferitele scoli, si în cătu ici colia nu s'ar află vre-unu preotu capabilu, sē-lu lase la o parte, dēca nulu potē delaturā, si sē substitue catechetii prin invetiatore.

O alta cestiune este si aceea, cā catechetii trebe remunerati, ca sē aibe voia si boldu a-si implini misiunea lor cu diligenția, si în privinția acest'a credu cā va aflā venerabilulu sinodu eparchialu vre-unu fondu spre scopulu acest'a. Pre cătu sciu, din bugetulu statului s'a asemnatu fie-carei eparchii o suma anumita spre scopuri religiuaria, ôre nu s'ar potē destinā o sumulitia din banii acestia catechetiloru noștrii?

A.

Ciuchitru, în 27/8 aprilie 1872.

Prē stimatē domnule Redactoru! Intemplantu-se în comun'a nōstra Ciuchiciu, în sensulu legiloru pentru organizarea comuneloru în 8/20 martiu a. c. alegerea reprezentantiei comunale, voiu sē descriu decurgerea aceleia si respective o fapta necorespondentă a dlu notariu din locu D. Barajevatiu.

Comun'a nōstra Ciuchiciu, e o comuna curatu romana, numai jidanulu ce s'a asediatu între noi — e jidanu, éra notariulu — serbu. Ambii acestea consultandu-se a supr'a restauratiunei comunale, combinara, cum sē se faca alegerea, pentru ca sē pōta esi de representante si jidanulu prin influinția omnipotentă a notariului, — carele cugeta cā sunt totu timpurile de mai nainte pre candu ni venise de notariu si-si arrogase dreptulu de „totum fac” în comuna.

Asia si în diu'a prementionata, din îndemnul de bunasēma a relatiuniloru familiare cu soci'a jidanului, dlu notariu isi puse carulu în pietri ca sē alēga pre jidanulu de reprezentante alu comunei nōstre, si elu — într'adeveru si reusā.

Dar nu cređa cine-va cā dlu notariu a reesitu cu jidanulu seu prin corumperea poporului nostru — nu, ci prin insielatiune, căci famosulu notariu se folosū si abusā de increderea bietiloru ômeni falsificandu siedulele pe cari au fostu scrisi candidatii statoriti în urmarea unei consultatiuni a fruntasiloru comunei, — si astfelu candu veni rondulu la votare, a impartitu alegatoriloru siedule faoute de elu si jidanulu, punendu între candidati si pre acestu din urma, si avendu fruntea de a dice alegatoriloru cā cele d'antaiu siedule nu sunt bune „ci cele ce le imparte elu” — Astfelu notariulu nostru, pe care comun'a ilu țiene de 21 de ani cu sudorile sale, peatui si peatui teribilu de bunatatea si increderea nōstra, dōra numai pentru continuarea spurcatorulu relatiuni ce are cu

Concursu:

La statiunea invetiatorésca vacante din comuna Petirsi, protopop. Lipova, comitatul Timisiu, se deschide concursu pana la 18 aprilie a. c. st. vechiu.

Emolumintele sunt:

a) bani gata 63 fl.; b) 4 jugere livada; c) 1200 m² gradina; d) 16 meti de grâu; e) 16 meti de cucurdu; f) 80 lb. de clisa; g) 50 lb. sare; h) 15 lb. luminari; i) 12 orgii de lemne, din cari se incaldiesc si scol'a, si cuartiru liberu.

Concurentii au de a-si adresa recursul prevediute cu timbru si eu testimoniu de calificatiune, catre inspectoratul cercului de scol'a — la dlu Demetriu Jucu ni Zabaltiu, post-ultima Berzova.

Petirsi in 29 martiu 1872.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu

Demetriu Jucu,

2-3 in pectore cerc. de scol'a.

Concursu.

Pentru postulu de docinte in comuna Hodisii, cottulu Aradului, inspectoratul Biteniloru, prin acést'a se deschide concursu pana la 30 aprilie a. c. st. vechiu candu va fi si agerea.

Emolumintele sunt: in bani 120 fl. v. a. a. anu, 10 cubule bucate, si a nume 5 de grâu si 5 cucurdu, 8 orgii de lemne de focu, cortelu liberu cu gréda, ¹/₈ sesiune pamentu estravilanu si tacele de la inmortantari.

Condiitiunile sunt: recurentele se fia absolvatu 4 scoli capitale si preparandi'a, se aiba séu se se deoblighe a depune esamenu de calificatiune, se aiba documinte despre ocupatiunea sa de pana acu, se aiba desteritate in car-tarile bisericeasci si nationale.

Recursul vor avé a le tramite la comitetulu parochialu séu la subscribulu.

Buteni, 31/3 1872 v.

Aless. Pecicanu m. p.

inspectore scolaru.

2-3

Nr. 57 — 1872 C.

„Albina“

Institutu de creditu si economii.

In sensulu §-lui 5 din statute, foile oficiose ale institutului pentru tóte publicarile sale sunt:

a) diurnalulu „Albina“ din Pesta, si b) diurnalulu „Gazeta Transilvaniei“ din Bresiova.

Ce prin acést'a se aduce la cunos-cintia publica.

Sibiu, 29 martiu 1872.

Consiliulu de administratiune.

Nr. 61 — 1872.

Institutulu de creditu si de economii

„Albina“

din Sibiu, Strad'a Macelariloru, nr. 18, 'si va incepe operatiunile sale in sensulu §-lui 16 din statute, cu din'a de 10 aprilie 1872, de oc-amdata numai in ramii urmatori:

1. Infintiarea reuniuniloru de creditu pentru participanti;
  2. dare de imprumute simple la partici-panti;
  3. primirea de depositu in bani spre frup-tificare;
  4. dare de anticipatiuni pe obiecte de valóre;
  5. operatiuni de escomptu;
  6. negótia de comisiune;
  7. operatiuni de schimb si afaceri de creditu bianco.
- Sibiu, 29 martiu 1872.

Consiliulu de administratiune alu institutului de creditu si de economii „ALBINA.“

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa incintiarea telegrafica din 20 aprilie n.

Imprum. de statu convertatu cu 5% 64.60 Imprum. nationalu 72.50; Actiunile de creditu 356.50; — sortiriile din 1860: 106.50 sortiriile dia 1864: 143. — Obligatiunile de saroinarii de pamentu, cele ung. 82.75; ba-natice 79.50; transilv. 77.75 — bucov. 75.20 argintulu 108.25; galbenii 5.30 napole-onii 8.90.

soci'a jidovasiului, carele ea membru in corpulu reprezentantiloru comunali in tóte cestiuile comunali isi va sci intrebuinta mintea sa speculativa spre daun'a nostra si intru interesulu seu specialu jidovescu. Dar si poporulu nostru e vin'a seducerii si amagirii sale, cáci adese ori se increde mai multu strainiloru de cátu unui inteliginte romanu caruia i diace la inima binele si prosperarea lui. △.

Anunciu.

P. T. membrii ai comitetului „Reuniunei invetiatoriloru romanu gr. or. din dieces'a Caransebesiului,“ sunt invitati cu tóta stim'a a participá la siedinti'a tie-nenda in Lugosiu in 20 aprilie a. c. st. v. — Cu atátu mai vertosu e de acceptatu de la toti dd. membri a se presentá, cáci sunt multe obiecte de pertaectatu, cari amanandu-se, ar fi spre detrimentulu „reuniunei.“

Lugosiu in 3 aprilie 1872. st. v.

Vasile Nicolescu, m. p.

presiedinte.

Demetriu Gasparu, m. p.

notariulu reuniunei.

Varietati.

— (MSa imperatulu si Regele a adresatu ministrului-presiedinte Lonyay urmatoriulu autografu:) Jubite conte Lonyay! Din indemnulu logódney amatei mele fice, diferite corporatiuni si locuitori particulari din tóte partile tierii Mi tramitu Mie si familiei Mele adrese de gratulatiuni. Primindu cu bunavointia aceste nóue probe de adhesion si caldurosá simpatia pentru Cas'a Mea, de cari pururia cu placere mi voui aduce a minte, Te avisediu, a aduce la cunosointia publica bucur'a si totuodata si sincer'a mea multamita pentru aceste manifestatiuni. — Buda, in 17 aprilie 1872. Franciscu Josifu m. p.

— (Curtea imperatésca) s'a stramutatu éra si la Viena, parasindu MLoru capital'a Ungariei pe unu timpu nedeterminatu.

— (Programulu calatorie MSale spre Banatu.) Dupa scestu programu MSa intr'o dia ce mai tardiu se va determiná, va plecá din Buda cu unu vaporu separatu spre Bezanu, de aci trecendu prin canalulu Franciscu pe Tisa, va merge la Beceiu. De la Beceiu pe uscatu la Chichinda, éra de aci pe calea ferata la Temisióra — Aradu, de unde va returná la Buda.

— (Necrologu.) Georgiu Popoviciu, adm. parochu in comun'a Jupanesci, cottulu Carasiu, fiindu in etate de 73 de ani, in arm'a unui morbu scurtu, a reposatu in 14 martia a. c. lasandu in doliu pre amat'a sa socia impreuna cu nepotii si nepótele sale, — asemenea ilu plangu toti amicii si cunoscutii sei impreuna cu poporulu din comun'a pre care reposatulu a pastoritu cu devotamentu aprópe 22 de ani. Fia-i tierin'a usóra si memoria binecuventata.

— (Candidatu de deputatu.) In cerc. Aradului nou audimu cá opósiitiunea de acolo, fora deosebire de nationalitate, a proclamatu de fitoriulu seu candidatu de ablegatu pre Victoru Mocioni, carele a si fostu advocatu ca sé priméca acést'a candidare, si déca nu ne insielámu, dsa a respunsu cá primesce.

— (Dieces'a gr. cat. metrop.) inca e convocata la sinodu pre dominec'a Tomei. Astadata se vor aduná numai prelatii biserice gr. cat. sperám u in sa cá dupa acést'a se va aflá o modalitate pentru de-a poté convocá adeverat'a representatiune a biserice gr. catolice, si de aceea salutamu acestu pasiu de sinodalitate din tóta inim'a.

— (Cutremuru grozavu de pamentu) s'a intemplat mai de curesu in Antiochia, — a nume o seire electrica din Constantinopole cu dat'a din 16 l. e. ni spune, cá amintitulu orasiu mai totu e in ruine, de sub cari pana manedi dupa catastrofa s'au scosu 1500 de morti.

— (Unu Apostolu banosu) s'a ivitu nu demultu in comun'a Douceni, cottulu Aradului; chiamarea lui, la aparitiune, este a fi „missiunarin,“ dara budiele lui sunt profane, dicendu ómeniloru acu in postulu mare: „uniti-ve ómeni, cáci capetati bani . . . invetiatorulu 200, bireulu 100⁰ s. a. . . „nu platiti biru, nu stola; de-mi veti dá câte unu paharu de vinu arsu — bine, déca nu — éra bine.“ Preotulu localu fiindu morbosu, pe patulu de mórté, „Apostolu“ a umblatu fora pedica pe la fruntasii comunoi diu'a si nóptea prin case si pe t'érina

propagandu si invotiandu dupa cum se cuvine nu unui cortesiu — precum dice densulu — ci unui apostolu insuflatu de josu pana susu de spiritulu evangeliului! . . .

Dar luminate apostole! mai lingete unu picu si pe budie; apostoli'a — se scii — cá nu este pentru tine; asculta ce te intréba cacetemieni fideii: „déca ai bani de préda, de ce nu dai acelora, cari de unu anu si diumetate ti-pórta grigi'a ca sé na peri de fóme.“ — Dar nu se indestulesce apostolulu nostru cu atá'a, ci vedindu, cá estmodu apostoli'a ajunge a fi préobositoria de o parte, éra de alt'a ca sé arete cá are cu ce se ospetá — scóte din trai'sta sa proselitistica unu darabu de carnatu si man-candu dice catre cei de fatia: „vedeti, carnatiulu acest'a este carnatu, éra ce manancu eu, este mancare de postu!“ — Cei de fatia se uitau ca la miradinea, éra apostolulu nostru s'a maniatu, cum de densii mai nainte nu vrura se priméca sutele ce tocmal atunci veniau pe posta, éra acuna nu primescu cuvintele despre imbalitiatea (ipsissima verba) papei de la Roma. — Candu me intalnescu cu asemene apostoli — observá unu crestinu — totdeuna mi-aduceu aminte de fómete. (Comunicatu.)

— (Rectificare.) Domnulu Andreescu, docinte in Beregeu, fiindu banuitu din mai multe parti cumca elu ar fi autorulu corespundintiei din Timisióra, publicata in nr. 28 alu „Albinei“ sub numele P. Pasculescu, dechiara cumca dsa totu deuna are curagiulu de a-si subserie numele seu adeveratu candu da ceva pentru publicitate, prin urmare nu pote sé fia autorulu amintitei corespundintie ceea ce intirimu si noi din partea redactiei.

— H. Wacker in Buda-Eors langa Buda, vinde cu câte 10 fl. v. a. séu 6 tal. si tramite pre langa adausu de 5% ori unde se va recere — sortiuri de ale w-bei Venetia á 30 lire, fora nici unu scadiementu. Aceste hártii se sortiescu de 5 ori in anu si cea mai de aprópe sortire este in 30 aprilie a. c. —

— (Advocatura in Alba-Julia.) Dlu Joane Cosieru, advocatu in drepturile comune si in cambiu, dupa unu serviciu de 9 ani ca judecatoriu la tribunalulu din Baia-de-Crisiu, in care timpu prin diliginti'a sa isi eluptá de mai multe ori cea mai deplina recunóscere — nu numai din partea publicului, ci si din a sepanirei unguresci, totu de o data cáscigandu si cea mai estinsa si temeinica praesa in tóte ramurile juridice, — acum de curesu deschise Cancelaria advocati-ale in Alba-Julia, strad'a Vintiului nrulu 25. Recomendámu deci acést'a cancelaria publicului nostru de prin prejuru si tuturor particulariloru cari au trebuintia de sfatu si de ajutoriu in ori-ce cause de procesu, precum preste totu in cestiuini judeciari, finantari si politice-administratiunali. —

Socóta si multiamita publica

Despre venitulu incurstu la balulu nationalu romanu arangiatu de inteliginti'a romana din Biserica-alba, in 18 fauru 1872 a. c. in favórea bisericei romane ce se va edificá in locu. Au contribuitu in valuta austriaca On. dni: Es-celenti'a Sa Dnulu episcopu rom. catolicu din Temisióra Alesandru de Bonnaz *) 50 fl.; Escellentia sa generalulu Sigismundu Tobias de Hohendorf 9 fl.; Dna Helena Radulovicu 14 fl.; Dr. Eisinger preotu rom. catolicu 5 fl.; Din Serbia; Demetru Andreovicu 30 fl.; N. Vacarescu consulu 1 napoleonu; N. Prediciu 1. # N. Cantacusinu secret. 4 fl.; Din Lipova: Sierbanu Nicolae negu. 10 fl.; reverend. Dnu protopopu Joanu Tieranu 4 fl.; Georgiu Fogarasi propriet. 5 fl.; Juliu Misiciu 5 fl.; Parteniu Popoviciu neg. 5 fl.; Alisandru Ciordanu neg. 2 fl.; Avramu Pecurariu eccln. 2; Simeon Davidu neg. 2 fl.; Grigoriu Ratiu junioru neg. 2 fl.; Din Aradu Dn'a Ana Dogariu 5 fl.; Georgiu Dogariu 5 fl.; Lazaru Jonescu 3 fl.; Emerichu B. Stanescu adv. 1 fl.; Alesandru Popu 1 fl.; Dr. At. Alesandru 1 fl.; Ihe Dogariu Antoniu 1 fl.; Beck 1 fl.; Din Biserica-alba: Joanu Bojiciu neg. 5 fl.; M. C. Novacescu 5 fl.; I. Roskievits subcolonel 3 fl.; N. Vasiciu profosu 5 fl.; Carl Cholner 5 fl.; N. Voinovicu 5 fl.; Leonhard Böhm 4 fl.; reverend. Dnu protopresbiter. ser-

*) Lauda si onóre acestui adeveratu si demnu urmatoriu alu lui Cristosu. Multiamita, de trei ori multiamita acestui sufletu nobilu. Red.

besou 4 fl.; Juliu Cromiciu 4 fl.; N. Blasiu 1 fl.; Din Cielova mai multi preoti 4 fl.; Dlu maioru Iliá Megholesiu 2 fl.; Antoniu Prech 2 fl.; N. Grössing capit. 2 fl.; N. de Jacobiciu capit. 2 fl.; Georgiu Adamu 2 fl.; N. Turconia 2 fl.; Ioanu Albach 2 fl.; N. Micu capit. 2 fl.; Reverendisimulu Dnu protopu din Jamu, Josifu Popoviciu 2 fl.; Prin Rev. Dnu protopu alu Oravitiei N. Popoviciu 2 fl.; Rev. Dnu protopopu din Mercina Alesandru Popoviciu 1 fl.; Vincentiu Gurgutu inv. 1 fl.; Paulu Lazaru 1 fl.; Leopoldu Löbel 1 fl.; Din Petruvoselo Avramu Murgu preotu 1 fl.; Petru Murgu 1 fl.; Elia A. Cresticiu 1 fl.; Petru Ugarcovicu 1 fl.; Stef. Paicu 1 fl.; Alesandru Georgovicu locotoninte 1 fl.; Sava Adamu 1 fl.; Stefanu Crencénu 1 fl.; Jac. Bonitiu 1 fl.; Ioanu Mintia 1 fl.; N. Glass neg. 1 fl.; N. Langfelderu 1 fl.; N. Seibold spediteur 1 fl.; Ludovigu Michler 1 fl.; X. din Basiasu 1 fl.; N. Briton 1 fl.; Dn'a Franciscu Murgu din Petruvoselo 1 fl. Deci dara comitetulu arangiatoriu isi tieno de pré placuta detorintia a manifestata multumita cordiale on. sei dni contribuitori si pré stimabileloru contribuitorie pentru caldurosá partinire la acestu scopu santu. Biserica-alba in 28 martiu 1872.

In numele comitetului arangiatoriu Cas-manu Cielova presiedinte.

Ripide si Cruci.

Subscribulu am onóre a incunosointia pre oo. comite parochiale si respective pre multu zelós'a preotime, cá pentru infrumsetiarea santeloru biserice li potu servi cu ripide si cruci — garniture intregi séu si mai pucine — cari in privinti'a elegantié, sculpturei, auriturei si picturei — numai lasa nimic de doritu. Pretiulu este moderatu si servitiulu promptu. Doritorii me potu recerca personalmente ori prin epistola.

Lipova in 20 martiu 1872.

Davidu P. Simonu m. p.

comerciante.

3-3

Concursu

Pentru vacant'a parochia din comun'a Goila, protopresviteratulu Beiusiului, comitatulu Bihorului, se deschide concursu pana la 30 aprilie vechiu a. c. Emolumintele sunt: pamentu aratoriu de 8 cubule care lu lucrá poporeni; de la 40 de case câte una mesura cucurdu sfarmatu si stolele indatinate. Recurentii au a-si tramite recursurile loru la P. O. D. protopopu tractualu Georgiu Vasileviciu in Beiusiu.

Datu in Goila, 30 martiu 1872.

In contielegere cu P. O. D. protopresvit.

1-3

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scol'a romana gr. or. din opidulu Pancota, se deschide concursu pana in 7 maiu a. c. st. v. in carea di va fi si alegerea. — Cu acestu postu sunt impreunate urmatoriile emoluminte: 200 fl. v. a. ¹/₂ de sesiune pamentu estravilanu, 12 stangeni de lemne din cari se va incaldí si scol'a, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a dobandi acést'a statiune invetiatorésca, au de a-si trimite recursul loru catre respectivulu Comitetu parochialu in locu, instruindu-le cu estrasu de botesu, testimoniu de Pedagogia, de calificatiune, cá au absolvatu scoléle normale, si despre portarea morala, mai departe sé fia deprinsi in cantarile si tipicul biserice, si sunt peftiti toti aceia cari vreu a dobandi acést'a statiune, a se infatisá in vre-o domineca séu serbatore la Biserica ca sé se produca din cantarile bisericesci.

Pancota in 2 aprilie 1872.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si contielegerea mea.

Joanu Moldovanu,

inspect. scol.

1-3

Concursu.

Se deschide de nou pentru implinirea vacantei parochii in Spurcani, (Bisztra-Ujfalu,) in cottulu Bihoru, protopresv. Luncei.

Emolumintele sunt: pamentu aratoriu de 8 cubule, de la 60 de case câte una vica de grâu, 4 orgii de lemne, stolele preotiesci, cortelu liberu cu 2 chilli si gradina.

Supliceló instruate conformu státutulu org. sé se tramita pana in 20 aprilie a. c. st. v. catre subscribulu, adresandu-se ele on. Comitetu parochiale din locu, dupa a carui otorire se deschide acestu concursu.

Serbi, in 7 aprilie n. 1872.

George Basanu, m. p.

adm. protopopiatulu Luncei.

2-3